

Samen mooi wonen in Houwerzijl

Dorpsvisie Houwerzijl

23 november 2011

1. Houwerzijl
2. Rust als kwaliteit om hier te (komen) wonen
3. Kleinschalige bedrijvigheid
4. Elkaar ontmoeten
5. Onderlinge dienstverlening
6. Tenslotte

1. Houwerzijl

Houwerzijl is een klein dorp in een dunbevolkt, landelijk gebied, waarvan het grondgebruik in hoofdzaak door agrarische bedrijfsvoering is bepaald. Dit draagt sterk bij aan het open karakter met verre uitzichten en een door de nabijheid van het Lauwersmeer en de Wadden veroorzaakt kenmerkend licht. Het gebied heeft een grote landschappelijke kwaliteit. Het ontstaan, de invloed van de zee, de bodemvorming, de begroeiing en de inbezitneming door de bewoners in vroeger tijden kun je nog steeds herleiden. Je ziet het in het patroon en in de details: de hoogteverschillen in de landbouwpercelen, het stelsel van watergangen en dijken, het vaak grillige verloop van de wegen en de verhoogde plaatsen van bebouwing. Over het ontstaan en de geschiedenis van het dorp is veel te lezen in het boek 'Houwerzijl, een dorp in de Marne' (Profiel 1997).

Weinig dorpen hebben een zo grote landschappelijke kwaliteit als Houwerzijl waar het gaat om het grote contrast tussen de beslotenheid van de kleine kern en de onmetelijke ruimte daarom heen. Komend vanuit de kern met huizen die soms met losse hand langs de weg lijken te zijn gestrooid, sta je aan de rand van het dorp plots te kijken naar de hoge luchten, waarin overdag wolkenpartijen een weergaloos schouwspel bieden en 's nachts de sterren onwerkelijk helder aan de hemel staan. Essentieel voor onze dorpsvisie is dat we een goed bewoonbaar dorp zijn en willen blijven zonder leegstand en verloedering.

2. Rust als kwaliteit om hier te (komen) wonen

Voor velen is het wonen in Houwerzijl gekoppeld aan de kernkwaliteit van het dorp: de 'rust'. Hieronder vallen ook de ruimte, het landschap, de natuur en de kleinschaligheid van de bebouwde kom. Het is daardoor een aantrekkelijk dorp waar je je graag terugtrekt uit de drukte van werk of stad en waar het veilig is voor kinderen om op te groeien. De mensen nemen makkelijk even tijd voor elkaar en je hoeft er, bij wijze van spreken, je fiets niet op slot te zetten. Hoewel er verschillende interpretaties van rust zijn, van stilte tot gezonde landelijke bedrijvigheid, is dit wel een karakteristiek van het dorp waar we ons zelf en de gemeente aan houden. We zijn niet

zo bang voor de krimp. Huizen worden telkens wel weer bezet. Groei van het aantal inwoners is niet gewenst. We zien onszelf als een 'rustig dorp' en als een 'dorp met een aangename verdraagzaamheid'. Dit beeld willen we zo houden.

Houwerzijl is ook een levendig dorp. Er vinden activiteiten plaats, die passen binnen de kleine schaal van het dorp. Ook de Theefabriek geeft levendigheid, zonder dat er sprake is van overlast. Dit komt omdat de bezoekers veelal maar kort op de plek zelf blijven en vervolgens weer verder trekken.

- Wij willen bij nieuwe activiteiten in het dorp goed opletten of deze passen binnen de kleine schaal van het dorp en of ze geen structurele overlast veroorzaken.

Soms is het verkeer door Houwerzijl te veel en te zwaar met als gevolg lawaai, schade aan gevels en onveiligheid door te hard rijden. Hoe moeten we omgaan met de doorgang van zwaar defensiematerieel, van zwaar vrachtverkeer of van zware landbouwmachines? Hier ligt een blijvend conflict: de belangen van veel bewoners zijn hier tegengesteld aan die van gebruikers van de weg als doorgaande route.

- We gaan onderzoeken of voor de agrariërs van Houwerzijl in het buitengebied alternatieven voor zwaar landbouwverkeer mogelijk zijn. We begrijpen dat de doorgang belangrijk is voor de bedrijfsvoering en willen een oplossing vinden waarmee de belangen van de bewoners en de agrariërs evenwichtig zijn gediend.

- We proberen te overleggen met naburige dorpen over routes voor doorgaand verkeer dat niet voor Houwerzijl komt (defensie, vrachtvervoer en landbouw) om keuzes mogelijk te maken op gemeentelijk niveau. Daarbij willen we onderzoeken of overleg mogelijk is met routeplanners.

- We nemen ons voor te onderzoeken in hoeverre doorgaand (toeristisch) verkeer van belang is voor bewoners en hun bedrijvigheid om hiermee rekening te kunnen houden.

Om de rust en de ruimte (natuur en landschap) te ervaren is het belangrijk dat er mogelijkheden zijn om te wandelen en te fietsen. Er is een hoofdweg met doorgaand verkeer (minder plezierig wandelen) en er zijn wandel-/fietspaden via de Zwarteweg naar Niekerk en Olle Weem (voormalige kerkepaadjes). Er zijn nu te weinig mogelijkheden voor het maken van 'ommetjes'.

- We willen nieuwe wandel- en fietsroutes zoeken en maken.

- We willen onopvallende zitjes aanbrengen voor wie daar gebruik van wil maken – bijvoorbeeld een simpele steen of rustpaal waar je even op kunt zitten of uitrusten (denk aan ouderen én kinderen).

- We willen het openbaar vervoer uitbreiden voor de bewoners die geen eigen auto hebben en beperkte koopkracht.

3. Kleinschalige bedrijvigheid

Bedrijvigheid in en rondom Houwerzijl is duidelijk te zien, maar deels ook onopvallend. Uit het onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de inwoners betaald werk heeft, waarvan een klein deel in Houwerzijl. Kleinschalige bedrijvigheid vindt veelal plaats vanuit de eigen woning (ook via internet).

Duidelijk zichtbaar zijn de boerderijen aan de randen van het dorp met grote gebouwen en machines voor de grootschalige bedrijfsvoering. Midden in het dorp valt De Theefabriek op: ook een groot bedrijf, maar het past in de bestaande situatie door de kleinschalige maatvoering en de onopvallend van de weg af geparkeerde auto's.

Voor de inwoners van Houwerzijl zijn die vormen van bedrijvigheid het meest interessant waar zij ook zelf gebruik van kunnen maken. Initiatieven van kleinschalige bedrijvigheid zijn hier welkom op het gebied van toerisme en recreatie, mits die zich richten op het gewenste imago van 'landschappelijke kwaliteit' (rust, ruimte, natuur) en 'gastvrij dorp voor nieuwe dorpsgenoten'.

- We zien op kleine schaal mogelijkheden voor kleinschalige recreatie met bijvoorbeeld B&B, dorpslogies en een gering aantal appartementen. Dit moet bij een beperkt aantal blijven om het karakter van het dorp te behouden. Houwerzijl wil geen "tweede Pieterburen" worden.
- We willen dwarsverbanden met bestaande ondernemingen stimuleren en onderzoeken wat de agrarische bedrijven kunnen betekenen voor Houwerzijl (produceren en verkopen van streek- en zuivelproducten en kamperen bij de boer) en wat de Theefabriek nog meer kan betekenen voor Houwerzijl (er zijn al samenwerkingsverbanden zoals gecombineerde arrangementen).
- We willen het 'digitaal' ondernemerschap via het internet stimuleren (er zijn gesubsidieerde trainingen op dit gebied mogelijk).
- We willen onderzoeken en stimuleren wat (oudere) ondernemers vanuit hun kennis en ervaring voor het dorp kunnen doen (bijvoorbeeld voorzieningen in het kader van duurzaamheid en zelfredzaamheid).
- We willen onderzoeken of 'Houwerzijl – duurzaam dorp' als project tot de mogelijkheden behoort.
- We willen dat de woningen zo veel mogelijk worden bewoond en voorkomen dat er gedurende een groot deel van het jaar leegstaande vakantiewoningen bestaan.

4. Elkaar ontmoeten

Bij een groot deel van de bewoners is er behoefte om op enigerlei wijze elkaar te kunnen ontmoeten in verschillende omstandigheden. Maar er is ook een categorie die daaraan geen behoefte heeft en het liefst op zichzelf wil blijven, hetgeen uiteraard wordt gerespecteerd.

Levendigheid en ontmoeting zijn niet in tegenspraak met de verwoorde 'rust'. Juist een rustige omgeving kan heel geschikt zijn voor ontmoetingen, zolang die op kleine schaal plaatsvinden of niet structureel overlast geven. Voor sommigen is een ontmoetingspunt van belang, waar men met elkaar het laatste (dorps)nieuws kan uitwisselen. Zo'n ontmoetingspunt is er sinds het verdwijnen van het dorps huis niet meer. Door het organiseren van dorpsactiviteiten worden wel ontmoetingsmomenten geboden.

- We willen onderzoeken bij wie behoefte bestaat aan bestaande en nieuwe activiteiten en in welke vorm; belangstellenden hebben zich al gemeld met ideeën als 'leescafé' / 'ontwerpcafé' voor uitwisseling van gedachten en gratis onderling advies over inrichting en vormgeving van huis en tuin. We zoeken naar de mogelijkheid van wisselende ontmoetingsruimtes.

Jongeren hebben de neiging weg te trekken. Daardoor zal het inwoneraantal vermoedelijk afnemen. Dat is ongewenst voor Houwerzijl en voor de voorzieningen in de buurdorpen. Uit het onderzoek blijkt dat kinderen behalve de viering van St. Maarten en Sinterklaas meer 'reuring' wensen, liefst ook in warmere perioden van het jaar.

- We willen activiteiten voor en door kinderen en jongeren stimuleren en onderzoeken wat de wensen en mogelijkheden zijn.
- We willen het gebruik van digitale communicatiemogelijkheden bevorderen en voor het dorp effectief uitbreiden.
- We willen onderzoeken waar en bij wie (indien gewenst) nieuwe digitale voorzieningen kunnen komen en hoe we dit voor elkaar kunnen krijgen.

Er is een zeer gewaardeerde website ingesteld door één van de bewoners (Houwerzijl-online.nl). Hier kun je het laatste nieuws vernemen en een beeld van Houwerzijl krijgen. Dorpsbelangen maakt een interactieve site.

- We willen zo veel mogelijk bewoners aansluiten op het digitale 'Netwerk Houwerzijl' waardoor ieder in staat is zich op de hoogte te stellen.
- We willen bewoners helpen te leren omgaan met internet en bij voorkeur jongeren vragen hierbij te helpen.
- We willen de website geschikt maken als ontmoetingsplek voor bewoners.

5. Onderlinge dienstverlening

Houwerzijl heeft niet veel voorzieningen. Winkels, scholen en arts worden elders bezocht. Bewoners kunnen hier goed mee overweg en geven in het onderzoek aan dat ze de voorzieningen niet missen. Hoewel je in de directe omgeving sommige groenten en zuivel bij de boer kunt kopen, de rijdende winkel nog twee keer per week en de visboer wekelijks langs de deur komt, zal het toch lastiger worden om noodzakelijke dingen dichtbij te halen. Onderlinge dienstverlening kan dit goedmaken en daarbij een bijdrage leveren aan de 'sociale duurzaamheid' van het dorp. Naarmate bewoners ouder worden raakt men meer aangewezen op onderlinge dienstverlening. In Houwerzijl kunnen we als gevolg van de verscheidenheid van bewoners een zeer wisselend aanbod van onderlinge dienstverlening verwachten.

- Er vindt al veel onderlinge dienstverlening plaats; dit willen we in ere houden.
- Het aantal ouderen gaat toenemen. Een aanspreekpunt middels een dorpsconciërge is wenselijk en moet nader uitgewerkt worden voor Houwerzijl.
- We willen een 'talenten-scan' uitvoeren van iedereen die iets in de aanbieding heeft (ook kinderen) - bijvoorbeeld vervoer, bijles, klein woningonderhoud, tuinonderhoud.
- We willen een digitale marktplaats instellen en hierop het aanbod van diensten vermelden, afnemers komen dan vanzelf.

Het algemene ouderenbeleid wordt gekenmerkt door het uitgangspunt "Thuis wonen, zolang dat mogelijk is".

- We willen de zelfredzaamheid van alleenstaande ouderen stimuleren.

6. Tenslotte

Houwerzijl is met ongeveer 250 inwoners in kern en buitengebied een klein dorp. De bevolking is zeer divers samengesteld en varieert van inheems tot import, van jong tot oud, van boer tot stadsmens. Er zijn zeer verschillende gezindten, opleidingsgebieden en samenlevingsvormen.

Dit is een waardevol gegeven en levert door de verschillende kennisgebieden en kundigheden gevarieerde mogelijkheden voor boeiende ontmoetingen en onderlinge dienstverlening. De identiteit van Houwerzijl is gelegen in de diversiteit van de inwoners of in andere woorden "Houwerzielsters verschillen sterk van elkaar en dat is de kracht van het dorp". Dit willen we behouden.

Met krimp in het vooruitzicht is het meer dan de moeite waard dat wij als bewoners gezamenlijk omstandigheden creëren die de leefbaarheid versterken. Hierin kan iedere bewoner afzonderlijk de toekomst met vertrouwen tegemoet zien. Dorpsbelangen speelt daarin een rol als klankbord voor en als vertegenwoordiging van alle bewoners.